

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni; za četrť leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krome na leto. — Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 30 h od enostopne petit - vrste za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 25. junija 1910.

C. Kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. oprske „ „ „ 15.648

Vsebina : Domači obrti v Avstriji in njih organizacije. Osrednja zadruga za vnovčenje živine in pospeševanje živinoreje v Mariboru. Odbiranje perutnine za pleme Hladilni stroji. Vestnik Zadružne Zveze. Zadružni pregled. Gospodarske drobtine. Občni zbori. Pregled poslovanja hranilnic in posojilnic.

Domači obrti v Avstriji in njih organizacije.

4. Žebtljarstvo v okolišu plzenske obrtne zbornice.

S kovanjem žebeljev se peča v sodnem okraju Březnica in Zbirov in v sosednih krajih do 1500 domačih delavcev. Večina se peča s tem obrtom kot s postranskim poslom po zimi, ker po leti imajo svoj zaslužek pri raznih podjetjih in na polju.

Navadno dela po 8 delavcev v skupni delavnici okrog enega ognjišča. Pri ognjišču so štiri panji in na vsakem panju sta po dve nakovali. Za uporabo delavnice in ognja plača vsak delavec tedensko povprečno 1 K do 1 K 10 h. Vse potrebno orodje (kladvo, klešče itd.) mora imeti vsak kovač sam.

Pred leti je bil zaslužek pri žebtljarstvu precej dober. Toda tovarne so začele izpodrivati ta domači obrt. Domači žebtljarji niso mogli konkurirati s tovarniškimi izdelki. Na drugi strani so tudi razni prekupci in založniki pritiskali na cene, tako da so prišli žebtljarji v popolno odvisnost od njih.

L. 1893 so ustanovili prvo produktivno zadrugo žebtljarjev za Věšin in okolico. Njen

namen je bil zadružnikom preskrbljevati surovine in jim razpečavati izdelke. L. 1893 je bilo 68 zadružnikov, l. 1901 pa 110, nato je jelo padati število, tako da je bilo l. 1908 samo še 58 udov.

Glavni vzrok, da zadruga ne napreduje, je v tem, da nima obratnega kapitala. Odjemalci ne plačajo takoj blaga, ampak še-le čez tri mesece ali še pozneje, medtem ko mora zadruga železo pravočasno plačati. Zato zadruga ne more za izdelano blago takoj v gotovini izplačati, dočim žebtljarji pri založnikih dobe potrebnih živil za poznejše izdelano blago. Tudi je žebtljarjem pristop k zadruzi otežkočen radi siromaštva in radi odvisnosti od založnikov, pri katerih so zadolženi.

Zadružniki delajo le za zadrugo. Blago odjemajo razni trgovci, pa tudi tuje firme v Nemčiji. Nekatere boljše tvrdke v Nemčiji si zadruga ni mogla ohraniti, ker radi pomanjkanja kapitala ni mogla delati za zalogo.

L. 1907 je zadruga prejela za prodane žebelje 25.283 K, koncem l. 1907 je bilo terjatev za prodane izdelke 7092 K, blaga v zalogi je pa bilo za 193 K. L. 1907 je

članom izplačala 20.695 K, za železo in embalažni papir je plačala 2920 K.

Zadruga bi odjemalcev lahko dobila, toda nima za to potrebnega kapitala. Tudi nima primernega vodstva.

Zadruga je dobila od trgovske in obrtne zbornice v Plznu za l. 1907 podpore 200 kron, za l. 1908 pa 100 K. Prosila je tudi za državno in deželno brezobrestno posojilo. Toda posojilo se jim ni dovolilo z motivacijo, da maloobratno žebjarstvo ne more konkurirati s tovarniškimi izdelki in da bi podeljeno posojilo propadanje maloobratnega žebjarstva samo za nekaj časa zavleklo.

5. Žebjarstvo v Molini di Ledro na Tirolskem.

Žebjarstvo v dolini di Ledro na Tirolskem je že zelo staro. Imelo je pri tem obrtu do 400 ljudi zaslužka.

Kot surovino so dobivali iz Italije staro železo, katerega so potem na odprtem ognjišču žarili in pretvorili v štirioglaste droge. Vsak delavec je zase delal in je potem svoje izdelke prodal prekupcem v Molini, ki so imeli največ dobička od tega obrta.

Na inicijativo molinskega župnika don Sartorija so l. 1896 ustanovili družbo za nakup surovin in za razprodajo izdelkov. Tej družbi je pristopilo do 30 obrtnikov. Po tem zgledu se je l. 1901 ustanovila druga družba, ki s prvo skupno kupuje surovine. Udje obeh družb so v krajih Molina, Legos in Pre. Delo se prekine po letu, ker do dve tretjini delavcev se peča s poljedelstvom.

Delavnice so zelo primitivne, v njih je ognjišče in meh ter 2—6 nakoval. Izdelujejo do 20 različnih izdelkov, ki jih razpečajo po Tirolskem in tudi po drugih avstrijskih deželah ter v Italijo.

Obrt, ki se peča s tako primitivnimi sredstvi, ni sposoben, da bi se razvijal. Zato tudi c. kr. trgovsko ministrstvo ni dovolilo naprošenih 15.000 K posojila.

Pospeševanje domače-obrtnih izdelkov v okolišju praške obrtne zbornice.

a) „Zádruha.“

L. 1900 so v Pragi ustanovili „Zadruho“, zadrugo z omejeno zavezo. Namen zadruge je pospeševanje narodne, zlasti umetelniške domače industrije. Zadruga ima po svoji organizaciji in delavnosti značaj dobrodelnega društva. Odborniki opravljajo svoja opravila brezplačno. Deležniki imajo pravico do dividende, ki se vsako leto plača od čistega dobička po 5 do 6°/₁₀. Inicijativo za ustanovitev te zadruge je dal profesor češke univerze v Pragi dr. Ernest Kraus ter državni poslanec dr. Kurz. Zadruga širi narodni obrt (čipke, keramične izdelke itd.) Ta namen je skušala doseči s tem, da hoče narodne slovanske izdelke udomačiti med najširše narodne sloje. Zato je odprla svoje prodajalnice v najbolj obljudenih praških ulicah ter ustanovila v čeških zdraviliščih svoje agenture ter se udeleževala inozemskih razstav.

Prodala je izdelkov

leta 1902 za 14.111.74 K

„ 1903 „ 14.992.64 „

„ 1904 „ 24.694.06 „

„ 1905 „ 31.000.— „

„ 1906 „ 39.500.— „

„ 1907 „ 45.830.— „

L. 1906 je zadruga še posebej prodala za 10.000 K izdelkov na razstavi v Londonu, tako da se je l. 1906 prodalo za 50.000 K izdelkov.

Zádruha je doslej prodajala vzhodne češke domače izdelke, pa tudi nekaj ruskih in jugoslovanskih, vendar teh ne veliko. Lep uspeh zadruge je, da delavke niso več od založnikov odvisne in da več zaslužijo. Velikega pomena je tudi to, da dela na ohranjenje narodnih vzorcev in da na praktičen način vzbuja smisel za umetelniško vrednost teh vzorcev.

b) Delovanje hrudimskega obrtnega muzeja za pospeševanje lokalnih domačih obrtov.

V vzhodnem delu okoliša praške trgovske in obrtne zbornice so razširjeni razni domači obrti. Najvažnejši so: belo vezenje, izdelovanje otročjih igrač, piščalk, kuhinjskega orodja, smodkinih konic, čipkarstvo ter izdelovanje biserov.

Hrudimski obrtni muzej se je odločil, da hoče pospeševati te domače obrte. Najprvo se je sklenilo pomagati vezilkam. Teh se je v 193 občinah naštelo 3200. Vezilke so izdelovale platnene čipke, obšive, okraske, arabeske, monograme itd. Vezilke delajo le za založnike. Plača je slaba. L. 1903. so se slučajni konstatirali, da je delavka pri 13 urnem delu zaslužila le 27 h. Najboljša delavka je pri najfinejšem delu istega leta zaslužila 2 K 60 h dnevno.

Hrudimski obrtni muzej je hotel najprvo vezilke v tehničnem oziru izobraziti. V ta namen naj bi se v Hrudimu ustanovila c. kr. šola za vezenje. Obrtna zbornica v Pragi se je obrnila za pomoč na c. kr. naučno ministrstvo. To je 11. marca 1902 odločilo, da se naj najprvo za poskušnjo vrši pri obrtnem muzeju v Hrudimu tečaj za vezenje. Tečaj se je res vršil od 18. maja do 23. avgusta 1903. Obiskovalo ga je 23 vezilk. Stroškov za tečaj je bilo nad 2.000 kron, ki so se pokrili s podporami države, dežele, obrtne zbornice v Pragi in hrudimske hranilnice. Uspeh je bil dovoljen. Zato se je sklenilo napraviti še več potovalnih tečajev za vezenje. In res se je vršilo še deset tečajev na različnih krajih. Uspeh teh tečajev je tudi ta, da so nekatere delavke postale samostojne in stopile v direktne zveze z odjemalci. Tudi drugim delavkam je stanje zboljšano. Delo je bilo sedaj boljše urejeno in zato je bil zaslužek boljši. Zaslужijo 2 K do 2 K 60 h dnevno.

Uspeh tečajev je, da so se plača zboljšale od 2% do 80%. V letih 1905, 1906

in 1907 se je skušalo ustanoviti produktivno zadrugo. Toda do tega ni prišlo, ker so imele delavke premalo smisla za organizacijo.

L. 1907 pa je vso akcijo prevzel centralni čipkarski tečaj na Dunaju. Po načrtu c. kr. centralnega čipkarskega tečaja naj bi se vršili stalni tečaji v zvezi z državnimi posredovalnimi zavodi. Hrudimski obrtni muzej se je omejil bolj na didaktično pospeševanje vezilskega obrta. Muzejsko oskrbnništvo je od l. 1903 dalje preskrbelo delavkam dela za 14.000 K. Delavkam preskrbuje po najnižjih cenah potrebščine in vzorce.

Osrednja zadruga za vnovčenje živine in pospeševanje živinoreje v Mariboru.

Da se v Avstriji snujejo, oziroma so se že snovale zadruge za vnovčevanje živine, je vsem našim bravcem znano, kakor je tudi znano, da se je taka zadruga po pobudi Kmečke zveze ustanovila tudi za Spodnji Štajer. A naša zadruga se ne bo le poganjala za ugodno prodajo živine, ampak tudi za povzdigo živinoreje. In tako je prav. Kajti naša živina mora v bodoče postati boljša, nego je, mora kot spodnještajerska priti na glas, če hočemo, da bo naša živinoreja v mošnji prav zaleгла. Šele tedaj, kadar se bo pohvalno govorilo tudi o živinskih pasmah Spodnjega Štajerja, kakor n. pr. danes slujejo pasme Srednjega in Gornjega Štajerja, šele tedaj bo cvetela tudi naša prodaja in nam donasala obilo novcev. Mimogrede bodi rečeno, da se tu ni treba bati osodepolne krize, v kakršni se baš sedaj nahaja naše vinarstvo; kajti z rastjo naše industrije in z rastjo mestnega prebivalstva bode rastle tudi konzum mesa, ki bo za sloje, ki se bodo po številu množili še nedogledne čase, ostalo vselej edino glavno hranilo. Zato pa našim kmetom danes nimamo dati nujnejšega sveta, nego okleniti

se novoosnovane zadruge za rejo in vnovčevanje živine.

Zadruga je začela poslovati, kakor je je bilo že v listih naznanjeno, s 1. junijem t. l. in obstoji nje delovanje prvi čas v tem, da snuje po Spodnjem Štajerju zadruge, ki bodo zasledovale prej označeni namen, da nabira za nje kolikor možno mnogo članov, in da daje tem-le potrebnega pouka o celi stvari. Tudi o shodih, ki so se vršili tuintam že v ta namen, so poročali naši listi. Iz teh poročil je posneti, da se naši kmetje za to napravo živo zanimajo. To je veselo znamenje, ki daje upati v najboljše. Sčasoma se mora Spodnji Štajer pokriti z zadrugami za rejo in vnovčevanje živine.

Te zadruge pa ne morejo vsaka posebej biti v stalni zvezi z vsemi velikimi trgovišči in odjemalci na debelo, ker so ti po svetu raztreseni, ne morejo poznati cen, po katerih živino plačujejo oni, ki jo konzumentom neposredno spravljajo v roke — kajti to je ravno glavni namen združništva, da se prekupce ki dajejo živino iz roke v roko in pogoltnejo velikanske vsote dobička, prestopa — zato ima zadruga s sedežem v Mariboru nalogo biti na eni strani v stalni zvezi z velikimi odjemalci, na drugi pa z južnoštajerskimi živinorejci, da posreduje najugodnejšo prodajo živine. Zato pa se tudi ta zadruga imenuje Osrednja zadruga za rejo in vnovčevanje živine.

Vsem navadnim in vsem osrednjim zadrugam pa je treba zopet osredotočja, t. j. nekega mesta, s kojega se bodo enotno vodile. In tako mesto jim hoče ustvariti vlada. To mesto se bo zvalo Osrednji urad za prodajanje in izvoz živine, nahajalo se bo na Dunaju in veljalo le za našo polovico države. Pododbor poljedelskega sveta, ki je prideljen c. kr. poljedelskemu ministrstvu, je pri tem-le pred 14 dnevi zboroval pod predsedstvom poslanca Povšeta, in se posvetoval o osnutku naredbe poljedelskega ministrstva

o ustanovitvi osrednjega urada za prodajanje in izvoz živine.

Ker je ta ustanovitev za naše živinorejce zelo važna, naj navedemo glavna načela, na katerih sloni ta naredba.

§ 1. določuje da se na podlagi zakona z dne 30. decembra 1909 osnuje osrednji urad, ki bo vodil vse delo za koristno prodajo in razpečevanje živine in sicer bo ta urad na Dunaju pod nadzorstvom poljedelskega ministrstva, katero določi temu uradu opravilnik in način poslovanja.

Po § 2. je osrednji odbor pozvan, sodelovati pri izvršbah v zakonu določenih naprav, posebno pa ima oddajati svoja strokovna mnenja, in more tudi predloge staviti. Živinorejcem ima podajati pouk in nasvete, kako naj postopajo pri prodaji živine; zato bodo večji uradniki tega odbora prepotovali posamezne dežele in obiskovali glavne živinske trge. Uredil se bo stalni urad za poizvedbe in sporočanja o cenah živine in mesa v raznih kronovinah, o stanju in uspehu krmske letine in o sejnih in mesnih tržiščih, ki potrebujejo klavne živine, pa tudi mlade živine za rejo. Osnoval se bo poseben poučni tečaj za kmetovalce o uspešnem razpečevanju živine.

Osrednji urad bo na razpolago za nasvete in tudi posredovanja vsem živinorejskim zadrugam, osobito zadrugam za razpečevanje živine. Sodeloval bo pri ustanovitvah takih zadrug ter nadaljnih delovanjih istih, osobito s tem, da bo vedno obveščal zadruge, kje se more živina najložje in uspešno prodati bodisi v domači državi, bodisi v inozemstvu.

Osrednji urad bo posredoval med zadrugami in tržnimi uradi, ter pospeševal organizacijo živinskega izvoza. Pospeševal bo tudi organizacijo skupnih velikih mesnic in uspešno porabo raznih delov živine, n. pr. loj, kože, i. t. d.

Osrednji odbor bo imel pospeševati tudi zavarovanje živine, kakor tudi osobito v

letinah pičlega krmskega pridelka posredovati za nakup krme po primernih cenah. Voditelja osrednjega urada in njegovega namestnika imenuje poljedelski minister. Voditelj izdelava vsako leto proračun o potrebščinah in sklepom leta natančni obračun. Voditelj osrednjega urada zamore za posamezne dežele imenovati zaupnike, ki imajo sodelovati pri organizaciji krajevnih naredb za pospeševanje živinske kupčije. Istotako zamore voditelj pri izvršitvi raznih odredb zaslišati izvedence iz vrste zadržnikov, živinorejcev, trgovcev in živinozdravnikov.

Poljedelskemu stalnemu svetu pa je pridržana pravica do presojevanja delovanja tega osrednjega odbora.

V razpravi o tem načrtu in uvodnemu govoru, s katerim je ministrski poročevalec zagovarjal ta načrt, so razni govorniki med njimi predsednik deželni kulturnih svetov, in sicer za Solnograško (grof Gallen), za Tirolsko (baron Morsey in baron Widman) za Koroško (deželni odbornik Höhlinger), za Galicijo (grof Szeptyczky), za Češko (predsednik češkega oddelka Prikupek) zahtevali, da se ima osrednji urad ozirati na posamezne dele, osobito na delujoče živinorejske zadruge. Zastopnik dežele Kranjske je zahteval isto in poudarjal, da naj se k temu delovanju povabi deželo Kranjsko in izroči poslovanje gospodarski zadrugi, ki že sedaj uspešno deluje v prodajanju klavne živine, ki se pošilja v Pulj in druge kraje. Zastopnik Češke je tudi zahteval, da se ves denar v pospeševanje razpečavanja živine porabi porazdelilno po številu živine, temu pa se je upiralo ministrstvo in tudi večina udeležencev; vlada pa je izjavila, da se hoče tudi v tem oziru ozirati po možnosti na posamezne dežele in da se hoče v prvi vrsti v vseh teh zadevah ozirati na živinorejske in živinoprodajalne zadruge.

Zato nujno svetujemo našim slovenskim živinorejcem, da se zbirajo v živinorejskih zadrugah; kajti zagotovljeno je, da se bo

poljedelsko ministrstvo vedno oziralo na mnenje in na zahteve živinorejskih zadrug. V rokah naših živinorejcev je tedaj, da bodo odločevali o usodi porabe onega denarja, ki je namenjen za pospešitev živinske kupčije; zato brez odlašanja na delo za združenje v živinorejske zadruge!

Odbiranje perutnine za pleme.

V zadnjem spisu sem pojasnil načine, kako pridemo do dobičkanosne perutnine. Čitatelji so razvideli, kako si vsak labko zboljša živali potom od domačega plemena, prekrižavanja in vpeljave čistokrvnega plemena. Če smo nastopili to ali ono pot, vendar naloga perutninarjeva še ni završena; stremiti mora za tem, da si dobro pleme tudi na oni višini vzdrži, oziroma njega dobičkanostnost še poviša. Ako zboljšano pleme prepusti samo sebi, je perutninar zgrešil svoj smoter.

Naš kmet opazuje svoje poljske pridelke in se prepriča o kakovosti posameznih semen. Vidi tudi, da eno in isto seme ne obrodi jednakega sadu. Nekatero rastline so čudovito krepko razvite, druge so srednje, nekatere pa sploh iz istega semena vspevajo slabo. Pridno in skrbno odbira najlepše zeljnate glave, najlepšo peso in najlepše korenje za seme. Prepričal se je tudi že pri goveji živini o koristi posameznih živali in pušča najlepše in najboljše za pleme.

Žalibog se pa postopa premalo dosledno pri odbiranju perutnine za pleme. Kar velja za rastlinstvo, kar je umestno pri živinoreji, to je neizogibno potrebno tudi pri perutninarstvu. Neumno bi bilo, če bi odbrali le srednje za pleme, vzeti moramo pač le najboljše za pleme, vse drugo pa spraviti pod nož. Med posameznimi živalimi je namreč silno velika razlika glede na sposobnosti in zmožnosti, ako tudi so si med seboj sorodne, ali celo iz istega gnezda. Razlika je v do-

mačem plemenu, kakor tudi v prekrizhanem in v čistokrvnem. Povsod se dobe več ali manj vredne kokoši. Odbirati moramo dosledno najboljše živali in sicer živali obojega spola. Ne zadostuje le, ako smo odbrali samo samice od dobrih kokoši; tudi petelin mora biti potomec dobrih starišev. Lastnosti na mladice prenašata oba, samec in samica. Pač bi bilo silno napačno, ako odberemo najboljše samice in jim damo samcu slabih lastnosti. Ta prenese svoje zmožnosti v devetih slučajih med desetimi mladiči na svoj zarod in nam pokvari gotovo celo pleme za bodočnost. Iz tega sledi, da je vso pozornost obračati pri živinoreji na samce. Prejšnje čase so živinorejci mislili, da zadostuje dobra samica, katero oplodi le lep samec. Gospodar je gnal k lepemu biku, gospodinja k lepemu merjascu, petelina pa je kupila z lepim perjem. Naletel sem celo slučaj, da je gospodar zavidal kokoši, a petelina je neizmerno cenil, ker je vso vas „vgnal“ in se je pretepal z vsemi petelinimi. To je tudi slaba lastnost, ako petelin ni krotek. Nihče pa ni prašal po rodovniku samčevem in je zaupal le slepi sreči. Drugi so mislili, da je s prekrizanjem, ali tujo čistokrvno pasmo vse storjeno. Nihče pa se pri nas ni zmenil za poplemenjenje potom odbiranja, kar edino nas pripelje do smotra.

Dokaz temu so različna mnenja o jedni in tisti pasmi. Nekateri hvalijo pinegavsko, drugi jo grajajo. Jedni kujejo viandotke v zvezde, drugi jih devajo pod nič. Od kod to? Starši so prenesli lastnosti na mladiče, mi pa nismo bili previdni. Gnali smo kravo k biku, ki je izšel iz slabih prednikov, dali smo jajca koklji v valjenje kar od kraja, ne da bi odbirali jajca najboljših jajčaric. Mnogo je pa gospodinj, ki celo zmožnosti svojih kokoši ne poznajo. Takim je nemogoče, da si vzrede sigurno dobro pleme. Konec vsega je zabavljanje čez pleme.

Drugi ima isto pleme, pa je vestno odbiral najboljše živali. Ta je pleme pov-

zdignil in je povsem z njim zadovoljen. To so vzroki raznih mnenj o isti pasmi.

Iz tega se lahko prepričamo, kako malo se smemo zanašati na kupljenega bika ali kravo, ako ne poznamo rodovnika in kako nezanesljiva so jajca raznih tvrdk, ki jih ponujajo po časopisih. Če gre v denar, prodajo vse od kraja, najrajše pa še najslabejše.

Pri odbiranju posameznih živali pa ne zadostujejo samo dobre lastnosti starišev. Pred vsem pride v vpoštev starost in zdravje. Res da lastnosti podedujejo mladiči po rodu, a zmožnost za prenos teh lastnosti na mladiče prinese seboj še le gotova starost plemenjakov.

Plemenjak mora biti popolnoma dorasten in krepko razvit. Ako ga rabimo za pleme pred časom, so mladiči manj vredni in rod poizgubi polagoma vse dobre lastnosti, ker ni premlad plemenjak tako rekoč ocepil zaroda. Vsi taki mladiči so le za kuhinjo in mesarja. Ravno tako oslabi prestar plemenjak in ne more več intenzivno prenašati lastnosti. Znano je tudi, da tak slabo oploduje in z časoma popolnoma izgubi sposobnost oplojevanja.

Kedaj so kokoši najboljše za pleme? Navadno imamo najboljših vspehov z dvo- in triletnimi samci in samicami. V tem času je oplojenje najsigurneje, mladiči so najkrepkejši in so izvrstno podedovali vse dobre lastnosti.

Imamo plemena, ki jako hitro rasto, na primer italijanke. Ako smo odredili zgodne mladiče in sicer v aprilu, postanejo že po prvem letu sposobni za pleme. Drugače pa je z težkimi in velikimi plemeni. Ti postanejo za pleme veliko kasneje sposobni, pa tudi p.eje izgube plodovitost.

Race, gosi in pure pa ohranijo plodovitost veliko dalje časa nego kokoši.

Plemenjaki naj bodejo seveda zdravi. Ako žival ni krepko razvita ali je celo bolehn, ni za pleme. To je umevno samo ob sebi.

Opozoriti moram tudi na večkratno osveženje krvi. To napravimo, ako dobimo tujega samca, ki ni z našim živalmi nič v sorodu. To je za ohranitev krepkega, zdravega in dobrega plemena neizogibno potrebno.

Reja v sorodstvu ima pri vsem živalstvu mnogo zlih posledic. Rod peša hitro in mnogokrat izgubi prav v kratkem času plodovitost radi krvnega sorodstva. Prav malo pa imamo gospodinj, da bi si preskrbele petelina iz oddaljenega kraja v svrhu osveženja krvi. Vsaka obdrži najlepše pisanega iz domačega gnezda. To je pa tudi vzrok, da naše domače pleme na mnogih krajih tako rapidno propada.

Posebno škodljivo je krvno sorodstvo v prvem kolenu. Zato ne morem dosti svariti pred samci iz domače reje, ki so sorodni v prvem kolenu s samicami. Če pa moramo petelina menjati, pazimo, da dobimo petelina res iz dobrega plemena, da si s slabim ne pokvarimo vsega, kar smo si z veliko težavo vzredili. Res je treba nekaj dela in truda, a to skrb in vestno odbiranje vam bo perutnina bogato poplačala.

Kadar po tujem samcu osvežimo kri, je zelo umestno, ako vzamemo samca iz popolnoma tuje pasme; paziti pa moramo, da ni samec popolno nasprotnih lastnosti z našim plemenom. Ako mi je ležeče na dobrih jajčaricah, ne bom vzel petelina na primer langshan ali dorkin, ker so ta plemena bolj za meso. Če imam dobre domače jajčarice, jih bom prekrižal z tujim dobrim plemenom za jajca na primer s italijanom ali minorka. V nadaljnjih letih vzamemo zopet krepkega petelina iz domačega plemena, kolikor mogoče z domačimi kokošmi manj sorodnega. V prvih letih se bode po tujem samcu pleme prevrglo in dobimo polkrvno pleme, a v kasnejšem času prodre zopet po domačem petelinu domače pleme osveženo in krepko z vso silo in vsemi lastnostmi na dan. To ravnanje imenujemo osveženje ali vpeljavo krvi v nasprotju s križanjem.

Vselej pa mora perutninar pozvati domače pleme, ob enem pa tudi natančno proučiti tuje, da mu bo mogoče priti do smotra in doseči pravo. Vedno si mora staviti vprašanje: Kaj je treba mojim kokošim? Kaj hočem doseči?

Smoter perutninarstva je pri nas na Kranjskem trojen in sicer: 1) reja dobrih jajčaric brez ozira na meso, 2) reja težke perutnine za meso, in 3) kolikor mogoče dobre jajčarice, ki so pa tudi za meso nekaj več vredne. Velikih in težkih kokoši, ki bi bile tudi zelo dobre jajčarice in bi dale debela jajca, ni mogoče doseči. Pri nekaterih plemenih gre vse na meso, pri drugih pa gre hrana na jajca. Vsled tega je treba, da si z odbiranjem zredimo to, kar nam donaja največ koristi. Ako perutninar skrbi za krepko in čvrsto pleme dobrih jajčaric, se mu bodo izplačevale tudi še precej dobro za meso. Ako pa hočemo mesnatih piščancev in kokoši, pa odbirajmo najboljše jajčarice težjih plemen in dobili bomo tudi zadovoljivo število jajec, če tudi drobnejših.

Plemeno odbiranje je povsem odvisno od krajevnih razmer. Suho- in Belokranjci teže gotovo za dobrimi jajčaricami, naš ljubljanski okoličan pa za mesnatimi piščanci, kateri imajo dandanes vsled dragega mesa silno visoke cene in se tudi zelo lahko prodajo. Sploh si pa lahko pomagamo na slegeči način:

Kdor hoče imeti dobre jajčarice pri hiši, naj si poleg njih preskrbi jajca za valjenje od težkih kokoši za rejo piščancev. Še lažje je imeti dobro in težko pleme pri hiši, zraven pa si kupimo na vsake dve ali tri leta nekaj jajec od dobrih jajčaric in si jih držimo edino za nesenje jajec pri hiši; pazimo pa, da pri valjenju ne zamenjamo jajec.

Vse se lahko doseže, ako je le nekaj dobre volje in veselja. Zupan.

Hladilni stroji.

Dokaj let že prodajajo tovarne mle-karske stroje, takozvane hladilne aparate, priprave, ki shladijo mleko na bolj nizko stopinjo gorkote, nego jo moremo doseči z vodo. Da se hladilni aparati niso udoma-čili, kakor bi bilo želeti — ko je z njimi mogoče celo preprečiti, da se mleko skvari in skisa med transportno vožnjo — je kriva visoka cena teh aparatov, in pa neprilika, da je imel aparat eno ali dve pumpi, ki jih je moral vedno en človek goniti.

Tvrška Jurany & Wolfrum, Dunaj XX/2, Pasettistrasse 29 - 31, je v zadnjem času sestavila nov hladilni aparat, ki deluje avtomatično brez pump; porabi prav malo ledu, a shladi mleko na 3° C. Navadni hladilnik in dobro izoliran generator, kjer se napravlja ledena voda, tvorita aparat. Hladilna voda teče iz vodovoda ali pa iz visoko postavljenega jarina od zadej v ge-nerator, kjer jo posebna priprava fino po-škropi po ledu, ki smo ga napolnili v ge-nerator. Ledena voda se zbira v spodnjem oddelku aparata, ki ga drobno luknjičasto sito loči od onega, kjer se nahaja led. Vsled naravnega pritiska sesa hladilnik le-deno vodo skozi svoje cevi, in voda se odteka potem, ko je oddala mleku svojo mrzloto. Znotraj aparata najdemo samode-ljuoči plovec, ki zapira dotok vode, kakor hitro se je preveč nabere pod ledom; led mora ležati na suhem, da se bolje izkoristi njega učinek. Posebna priprava napolni hla-dilnik z vodo, da prične sesanje (pretakanje vode); ista se takoj zopet zapre, kakor hitro začne aparat delovati. Ta aparat je za take mlekarne, ki imajo že sicer mrzlo vodo in se zadovoljujejo s shlajenjem mleka na 3—4° C. Vsak sedaj rabljeni hladilnik, tudi okrogli, je primeren in se adaptira aparatu. Cena večjemu aparatu, ki shladi okoli 1400 l mleka na uro, je 480 K; manjši, ki shladi le 800 l na uro, stane 400 kron.

Ista tvrdka izdeluje tudi aparate s pumpo. Ti zahtevajo poseben hladilnik, kjer se v zgornjih ceveh pretaka mrzla voda, v spodnje cevi se pa z ročno pumpo pritiska ledeno vodo. Ledu se je pridejalo nekaj kuhinjske soli, ker rudeča sol nima učinka. Aparati so dvojne velikosti, namreč oni, ki imajo hladilnik z 22 cevmi v širokosti en meter in oni ki imajo hladilnik z 33 cevmi v širokosti 1½ metra. Prvi shladijo na uro 800 l mleka iz 30° C na 2° C, in stanejo z hladilnikom vred K 800.—; drugi shla-dijo 1400 l mleka in stanejo s hladilnikom vred K 950.—. Aparat sam brez hladilnika stane prvi K 400.—, večji K 450.—.

Niso priporočljivi hladilni aparati z dvema pumpama, ena za mleko in druga za ledeno vodo. Ona za mleko je nepotrebna in je škodljiva, ker se ne more redno po-polnoma sčistiti, vsled česar okuži mleko. Tudi cena zadnje omenjenih aparatov, — ki se sicer ne izdelujejo od gori omenjene tvrdke, — je previsoka. Načelstvo zadrug, osobito mlekarskih je dolžno bolj skrbeti za varčno gospodarstvo. Poglavitna napaka naših mlekar in zadrug sploh je potratnost: kupi se od onega, ki zna sladko govoriti, ne pa od onega, ki ima dobro blago in primerne cene.

Z veseljem pa pozdravljamo gibanje, da si tudi slovenske mlekarne pričenjajo oskrbovati moderne stroje, da razširijo svoje obrate. Veliki obrati so bolj ekonomični, nego mali. Osobito pri nas splošno uvedena moč na parno turbino je prava potratnost v času, ko ima kurivo skrajno visoko ceno. Zapričeto gibanje pa pospešimo s tem, da vse one mlekarne, ki že imajo transmisijsko gonilno moč in parne kotle z motorjem, nudijo svojim mlekarskim učencem, prakti-kantom in tudi pomočnikom, priliko se toliko izvežbati v oskrbi parnega kotla in motorja, da dobijo pravico narediti po zakonu pred-pisano izkušnjo kurjača. Oskrba parnega kotla v mlekarnah spada v področje mle-

karskega osebja samega, iz ekonomičnih in tehničnih ozirav. Vsak bodoči vodja mlekarnarje naj ima tudi to izkušnjo!

Le veliki obrati imajo bodočnost!

Anton Pevc

Vestnik Zadružne Zveze.

Načelstvo Zadružne Zveze v Ljubljani se je v odborovi seji dne 30. maja konstituiralo sledeče:

Predsednik: dr. J. E. Krek, drž. in dež. poslanec, Ljubljana;

I. podpredsednik: Josip Šiška, stolni kanonik, Ljubljana;

II. podpredsednik: Matija Kump, c. kr. stotnik v p., Ljubljana;

načelstveni ravnatelj: Ivan Traven, kaplan, Ljubljana;

Prisedniki so: Anton Belec, župan, Št. Vid nad Ljubljano; dr. Ante Alfrevič, profesor, Split; Janko Jovan, stolni vikar, Ljubljana; dr. Josip Hohnjec, profesor, Maribor; dr. Matko Laginja, drž. in dež. poslanec, Pulj.

Štajerski pododbor Zadružne Zveze v Ljubljani je sklical dne 16. junija t. l. posebno skupščino štajerskih članic v Maribor, ki se je vršila po sledečem dnevnem redu: 1. Poročilo o delovanju pododborov. 2. Poročilo o revizijah in nasveti za poslovanje. 3. Predavanje g. nadzornika M. Jelovška o stanju živinoreje na Spodnjem Štajerskem, o raznih pasmah in sredstvih za povzdigo živinoreje. 4. Predavanje g. Vlad. Pušenjaka o zadružni prodaji živine. 5. Slučajnosti. — Shod je bil dobro obiskan.

Koroški pododbor v Celovcu je izposloval, da se je 11 koroških udeležnikov pridružilo poučnemu potovanju, ki ga je deželni odbor kranjski priredil v Švico. Udeležniki so skoraj sami kmetovalci.

Nove članice. V članstvo Zadružne Zveze v Ljubljani so bile sprejete:

Košana, živinorejska zadruga,

Rovte pri Logatcu, živinorejska zadruga,

Gor. Logatec, živinorejska zadruga,

Brezovica, živinorejska zadruga.

Št. Rupert, živinorejska zadruga,

Travnik, splošno potrošno in kupčijsko društvo.

Tučepi, uljarska zadruga,
Stari log, živinorejska in prešičorejska zadruga.

Metlika, hranilnica in posojilnica.

Zadružni pregled.

Nove zadruge. Tekom meseca maja in junija t. l. so bile v zadružni register vpisane sledeče nove jugoslovanske zadruge:

Na Kranjskem:

Vipava (dež. sod. Ljubljana), Kmečka gospodarska zadruga v Vipavi, r. z. z o. z.

Tacen (dež. sod. Ljubljana), Vrborejska in pletarska zadruga v Tacnu, r. z. z o. z.

Radovljica (dež. sod. Ljubljana), Kmečka hranilnica in posojilnica v Radovljici, r. z. z n. z.

Šmartin pri Kranju (dež. sod. Ljubljana), Kmetijsko društvo v Šmartnem pri Kranju, r. z. z o. z.

Na Štajerskem:

Gornja Polskava (okrož. sod. Maribor), Hranilnica in posojilnica na Gornji Polskavi, r. z. z n. z.

Na Koroškem:

Celovec (dež. sod. Celovec), Osrednja zadruga za vnovčenje živine in pospeševanje živinoreje v Celovcu, r. z. z o. z.

Bilčovce (dež. sod. Celovec), Hranilnica in posojilnica v Bilčovcu, r. z. z n. z.

Želinje (dež. sod. Celovec), Hranilnica in posojilnica v Želinjah, r. z. z n. z.

Na Primorskem:

Sv. Anton (dež. sod. Trst), Gospodarska zadruga pri Sv. Antonu, r. z. z o. p.

V Dalmaciji:

Bol (okrož. sod. Split), Ribarska zadruga, r. n. o. j. za mesto Bol.

Brusje na Hvaru (okrož. sod. Split), Uljarska zadruga u Brusju, u. n. o. j.

Lastovo (okrož. sod. Dubrovnik), Ribarska zadruga, r. n. o. j. za pripadnike občine Lastovo.

Kavač (okrož. sod. Kotor), Srpska zemljoradnička zadruga, p. u. s n. j.

Vrboska (okrož. sod. Split), Ribarska zadruga r. n. o. j. za mesto Vrbosku.

Split (okrož. sod. Split), Potrošna zadruga za činovnike, r. u. s. o. j.

Koločep (okrož. sod. Dubrovnik), Ribarska zadruga n. o. j. za mjesta Koločep, Zaton i Orašac.

Grohote (okrož. sod. Split), Pčelarska šol-tanska zadruga u. n. o. j.

Starigrad (okrož. sod. Split), Ribarska zadruga, r. n. o. j. za mjesto Starigrad.

Vis (okrož. sod. Split), Težačka sloga potrošno-obrtna r. z. s. o. j.

Vrboska (okrož. sod. Split), Seoska blagajna za štednju i zajmove, z. u. n. n. o.

Zveza mlekarških zadrug v Sibiriji. Tudi v mrzlo Sibirijo je zadružna misel našla svoj pot. Ona ne pozna državnih mej niti mej med toplimi in mrzlimi deli sveta, ampak edino potrebe današnjega življenja, osobito potrebe kmetskega stanu. Tem potrebam je znala ugoditi, in stori to povsod, kjerkoli se nahaja. Zveza sibirskih mlekarških zadrug je bila osnovana pred dvema letoma. Leta 1909 je pripadalo zvezi 102 mlekarških zadrug. Ves njen promet pa je znašal tega leta okoli 10 milijonov kron. V tem je zapopadena vrednost prodanega masla kakor tudi vrednost nabavljenih strojev in drugega orodja za zadruga. Vodja zadružnega gibanja v Sibiriji je A. H. Balaskin, ki je obenem predsednik označene zveze.

Tudi v Sibiriji torej gre, če se hoče, a pri nas je še dosti takih, ki velijo, da ne gre, da ne morejo, da treba počakati...

Gospodarske drobtine.

Čebelarstvo ni nikjer v Avstriji tako zanemarjeno kot pri nas, akoravno imamo najboljše čebelno pleme.

Pridobivanje medu vrši se na tako zastarel način da se dober pridelek pokvari in vsled tega po sramotno nizkih cenah oddaja. Da se temu odpomore, ustanovila se je v Ilirski Bistrici na Notranjskem čebelarška zadruga, ki si je v nalogo vzela, vosek, med in čebele svojim članom razpečavati. Razposojevala bo tudi onim svojim članom, ki čebelarijo na rojitev posebne vrste panjev, vsled česar ji bo mogoče za pridelke v takih panjih boljše cene plačevati. Pomagano bo zlasti onim čebelarjem ki se poslužujejo priprostih, ne da bi bili primorani učiti se novodobnega čebelarstva. Raz-

ven tega imela bo zadruga v zalogi vse potrebščine za napredno čebelarstvo.

Dosedaj je pristopilo 170 članov, kar pa nikakor ne zadostuje, da bi začela poslovati v onem obsegu kot si so ga ustanovitelji začrtali.

Naše čebelarje pozivljamo da pristopijo k zadrugi v čimvečjem številu, ker le od tega je odvisno, da se zamore zadruga plodonosno razviti. Sprejemljejo se ne le člani iz Kranjskega, temveč iz cele Avstrije in Ogerskega. Delež znaša 10 kron in se zamore plačevati v obrokih. Prvi obrok je 2 kroni. Ko zadružnik izstopi dobi povrnjen cel vplačan delež.

Pravila dobi vsakdo brezplačno pri Čebelarški zadrugi v Ilirski Bistrici.

Rubež na plače in pokojnine. Državni zbor je sklenil zakon, s katerim se poviša znesek plač in pokojnin uradnikov, ki ga ni mogoče zarubiti. Dosedaj je bil tozadevni znesek 1600 K na leto za aktivne uradnike in 1000 K za penzioniste, vdove in sirote. Po novem zakonu je možno torej zarubiti pri dohodkih, ki izvirajo iz aktivnega službovanja, znesek, ki presega 2000 K (dosedaj 1600 K) in pri vseh drugih dohodkih 1200 K (dosedaj 1000 K). — Zakon stopi v veljavo s prvim četrtletjem, ki sledi onemu, v katerem bo zakon proglašen. Prepovedi plač, ki so bile prej dovoljene, kakor je stopil zakon v veljavo, in ki so v nasprotstvu s tem zakonom, se razveljavi, ako to zahteva dolžnik. — Ta zakon, ki je zelo važen, toliko za uradnike, učitelje itd., kolikor za trgovce, obrtnike in posojilnice, je bil sklenjen, ker so se v zadnjem času zelo podražila toliko živila, kolikor stanovanja.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice za Izlake in okolico,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo ki se bo vršil v nedeljo dne 3. julija 1910 popoldne ob pol 4. uri pri Jak. Hribarju v Izlahah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1909.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

PREGLED

poslovanja hranilnic in posojilnic na podlagi vposlanih mesečnih izkazov
za mesec maj 1910.

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Števílo članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Artiče	10221	90	11804	16	22026	06	8798	—	1238	54	4520	—	1000	—	236
Besnica	2430	—	2114	70	4544	70	1430	—	504	—	1600	—	1000	—	54
Bajagič	5793	41	4623	37	10416	78	3551	56	3080	—	1535	37	1784	20	232
Baška	17351	07	15400	58	32751	65	14656	67	11631	63	700	—	—	—	207
Beram	1866	64	5136	41	7003	05	1294	46	1946	91	186	—	—	—	124
Banj	7674	24	7595	68	15269	92	7044	28	660	—	26842	81	3767	03	97
Bled	45724	06	44917	—	90641	06	11324	—	6687	—	22620	—	24090	—	241
Bloke	17763	99	14045	38	31809	37	9847	—	4653	33	5000	—	6980	—	402
Boh. Bistrica	38699	04	29438	33	68137	37	21125	—	15693	90	10000	—	5193	—	166
Boljun	5084	42	5185	92	10270	34	3178	10	6327	—	20	—	1454	60	—
Borovnica	35619	12	28782	46	64401	58	5933	67	10556	46	18100	—	8470	—	364
Brežanj	5101	75	5079	—	10180	75	4940	—	255	—	1860	—	660	—	115
Brezovica	23370	10	22872	93	46243	03	5280	—	11071	77	2200	—	895	—	106
Buče	8796	43	7715	67	16512	10	8650	—	—	—	2900	—	—	—	15
Bogomolje	1881	—	660	52	2550	52	720	—	1000	—	—	—	127	28	—
Bobovišče	3596	09	3016	64	6612	73	912	59	200	—	20	—	71	—	54
Barban															
Blagovica															
Boljunec															
Bučka															
Buzet															
Cerklje pri Krš.	6295	79	4338	40	10634	19	5640	—	1697	12	2315	—	735	—	249
Cirknica	50792	75	60561	29	111354	04	19574	—	18634	73	34254	96	22750	—	675
Cirkovce	59293	54	56946	69	116240	23	25349	48	30600	20	19640	—	5172	—	142
Celje															
Cerklje															
Col															
Črnuče	7252	86	6955	04	14207	90	5501	—	1142	10	3570	—	650	—	29
Češnjica	17637	66	16002	—	33639	66	8380	—	5909	47	5000	—	7910	—	217
Čitluk	4683	08	4680	29	9363	37	2963	—	1529	19	2027	06	258	41	618
Črna gora	4241	51	6081	62	10323	13	1160	—	4506	74	1535	—	808	—	165
Črni vrh	21187	58	21219	23	42406	81	5480	40	4583	—	9119	76	14364	76	234
Čatež															
Črmošnjice															
D. M. v Polju	6979	72	6799	62	13779	34	1453	—	2380	13	4400	—	3168	—	141
Dicmo-Donje	20622	83	20393	75	41016	58	2315	—	2813	21	8247	—	2012	10	248
Dobje	3731	44	3702	05	7433	49	2563	—	1115	67	1577	—	—	—	67
Dobropolje	42746	86	41467	09	84213	95	11643	97	28554	47	8280	—	13848	—	+6
Dobrinj	39714	12	40393	28	80107	40	15207	32	10150	50	6130	—	4599	94	462
Dobrova	2394	64	2415	74	4810	38	788	08	560	—	1155	—	449	—	37
Dol	6741	38	5964	17	12705	55	4432	—	160	22	4500	—	100	—	71
Dolsko	5034	02	4913	—	9937	02	3085	—	1652	—	80	—	425	55	70
Domžale	24074	94	22930	57	47005	51	9150	70	5904	35	11900	—	8100	—	342
Draga	9653	92	13653	38	23307	30	2342	—	8481	75	4920	—	500	—	100
Dračevica	62027	68	57963	76	119991	44	9066	03	3915	96	1664	28	10915	53	57
Drniš	28877	56	28301	80	57179	36	6718	56	3702	26	14868	67	13949	42	626
Dubrovnik	67646	52	65362	26	133008	78	15114	99	6747	18	44157	—	39620	—	257

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Dobrava	7137	66	7001	71	14139	37	4177	—	2209	89	400	—	—	—	34
Dragatuš	9407	14	6912	51	16319	65	6179	56	2740	34	4150	—	80	—	50
Dobrna	6685	09	4371	99	11057	08	5814	44	2215	18	1220	—	710	—	153
Dicmo H. s. b. Dob Dobova															
Fara	9422	25	6592	06	16014	31	8060	—	390	—	5960	—	1120	—	161
Frankolovo	15507	58	12377	41	27884	99	6091	04	2086	89	1139	—	2744	28	244
Gore	4558	10	3089	05	7647	15	2019	18	2881	96	130	—	2388	—	78
Gorje	27730	09	28271	66	56001	75	10203	85	11973	84	9114	05	3776	—	337
Gor. Logatec	17438	18	18146	08	35584	26	4762	—	10705	50	4320	—	10	—	77
Gozd	1091	—	2780	30	3871	30	488	—	130	—	800	—	—	—	73
Gornjigrad	30664	20	32674	11	63338	31	25164	32	19513	62	—	—	400	—	90
Gradac h. p. b. Gradac kod Drniš															
Gradac kod Ma- karska															
Gradac s. b. Hinje	5321	72	5735	60	11057	32	3790	—	2450	20	1270	—	—	—	47
Horjul	11350	71	11316	36	22667	07	3424	—	8526	04	2744	—	6256	33	372
Hrenovice	4754	58	5439	85	10194	43	1560	—	3148	44	2250	—	2250	72	395
Hajdina	2698	15	1398	87	4097	02	1888	25	698	—	660	—	473	33	128
Homec	13660	30	11812	17	25472	47	2934	20	898	05	270	—	115	—	30
Idrija	46294	85	53687	78	99982	63	25850	37	16473	64	13409	58	6669	01	234
Imotski	13307	28	12886	89	26194	17	4298	61	4451	68	1377	08	1596	—	129
Izlake	88463	04	83956	58	172419	62	7861	20	68427	69	14530	—	4380	—	231
Ig															
Jesenice	19791	02	19004	66	38798	68	7594	80	3074	50	3100	—	380	—	40
Jelšane	7481	38	3100	67	10582	05	7320	—	—	—	3100	—	—	—	46
Jarenina															
Konjice	8214	81	10577	80	18792	61	6777	40	3798	13	2733	82	1133	82	161
Kaštel	1181	34	2854	78	3036	12	—	—	180	—	300	—	448	—	89
Kamnik	76971	39	77497	47	154468	86	42465	20	24529	17	13235	43	14616	83	693
Kaštel Stari	8862	56	9745	60	18608	16	570	—	1102	—	1446	—	284	03	87
Kandija	108983	04	109418	49	218402	53	58524	47	57589	30	48021	—	26054	28	2204
Karojba	1932	92	1711	58	3644	50	1170	—	1095	16	600	—	586	—	146
Kaštelir	42660	80	40642	21	83303	01	23899	—	12594	16	13301	—	9703	—	235
Knežak	10987	50	11670	98	22658	48	8039	96	4937	37	6510	—	1587	56	405
Kočevje	5364	34	5036	13	10400	47	1743	—	830	—	2760	—	150	—	4
Koljane	6449	11	6403	10	1285	21	—	—	174	—	2072	63	1382	75	203
Komenda	8180	42	7278	56	15458	98	4678	32	6266	09	1000	—	1871	41	174
Koprivnica	3871	36	1270	38	5441	74	2120	—	266	38	—	—	1000	—	83
Kaštel-Gomilica	6444	—	5362	39	11806	39	2404	—	3510	—	1781	20	40	—	79
Kranj	64206	93	48277	79	112484	72	36746	96	16109	94	17760	86	3734	—	196
Kranjska gora	14785	73	15421	45	30207	18	13308	79	7501	46	—	—	930	—	344
Križevci	100750	03	95866	65	196616	68	51162	60	27242	41	37490	—	7569	—	450
Kropa	5644	50	5949	24	11593	74	3087	10	1764	45	220	—	650	—	40
Kršan	15710	87	14584	28	30295	15	4225	—	226	90	4167	42	2590	96	217
Kruševo	3269	08	2015	74	5276	82	3000	—	—	—	876	—	213	27	222
Krivodol	5099	90	2306	66	7406	56	—	—	500	—	1480	—	50	—	94
Kanal															
Krka															
Leše	3489	—	925	30	4414	30	3390	—	120	—	200	—	80	—	27

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Stevilo članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Laporje	10386	71	10256	50	20642	21	6603	—	6202	—	3030	—	—	—	58
Leskovec	14936	20	14151	43	29087	63	4890	78	5224	45	8423	—	4938	—	458
Lindar	4249	64	4141	80	8391	44	630	—	240	—	2291	81	654	99	130
Ljubljana, lj. pos.	2110353	39	2077857	49	4188210	88	392419	51	353955	65	116799	54	35763	93	2675
Ljubljana, vz.															
podp. dr.	519044	32	516016	22	1035060	54	43038	40	92051	07	58243	60	54204	35	—
Loka	4131	17	5708	84	9840	01	3558	91	2735	—	960	—	400	—	63
Lanišče (Istra)	10072	52	13352	06	23424	58	7885	80	2901	08	2971	74	205	—	73
Livade	5548	18	5609	38	11157	56	4009	92	3644	78	1920	—	1120	—	312
Laško															
Leskovica															
Loški potok															
Luče															
Marija na Zili	8982	97	8946	71	17929	68	2875	60	6617	40	720	—	960	—	84
Mali Prolog	2823	73	2920	—	5743	73	2500	—	600	—	320	—	290	—	80
Makole	25784	76	14186	33	39971	09	12387	20	12204	51	1780	—	1499	70	—
Mali Lošinj	46136	57	44037	94	90174	51	17607	55	22014	93	20239	21	11545	15	430
Maribor Sp. Lj. P.	75898	04	73112	05	149010	09	23611	72	11575	35	25690	—	3303	98	354
Mengeš	24673	04	19551	03	44224	07	9590	—	13410	70	5120	—	2285	—	484
Mirlovič-Zagora	3754	61	4851	97	8506	58	270	—	500	—	3317	03	3307	04	5000
Mokronog	10498	30	9479	75	19978	05	9457	60	4370	—	2880	—	300	—	157
Moravče	11218	76	10334	50	21553	36	10907	95	4387	15	900	—	230	—	177
Motnik	2118	60	2493	80	4612	40	1914	—	1043	80	200	—	200	—	39
Mozirje	11279	95	11358	51	22638	46	10244	—	2022	19	4270	—	680	—	127
Mirna peč	17424	50	17414	46	34838	96	7936	60	7894	10	3530	—	2102	96	64
Makarska															
Marenberg															
Medulin															
Mošnje															
Mozel															
Naklo	3011	11	2943	58	5954	69	903	76	2523	07	400	—	84	—	95
Nadin															
Nerezine															
Nova cerkev															
Novalja															
Omišalj	47461	24	41793	92	89255	16	16705	41	10812	85	25640	60	638	14	185
Otok (Han)	9033	31	8217	90	17251	21	3140	—	1326	25	7812	—	2000	—	143
Predloka	1962	22	1607	48	3569	70	410	32	7	—	1600	—	339	—	79
Petrovče	3672	86	3772	88	7445	74	2604	—	1608	58	1160	—	—	—	83
Pišce	17241	57	15822	06	33063	63	13200	—	3481	—	3840	—	140	—	137
Planina-Studeno	4633	88	4861	09	9494	97	2240	—	896	—	500	—	1645	—	196
Pločice-Konavlje	53418	08	53160	75	106578	78	36534	49	11975	55	19407	—	6445	19	116
Podbabje	8930	11	7357	70	16287	81	2070	—	4251	88	1748	—	860	11	430
Polhov gradec	18657	70	18042	73	36700	43	5705	—	9956	72	2850	—	130	—	171
Poljane	30861	52	33817	40	64678	92	17302	—	30594	70	1250	—	5970	—	448
Poljčane	8580	23	9636	34	18216	57	7020	36	4504	12	2020	—	125	—	107
Pomjan	7974	91	7393	77	15368	68	3641	—	1693	38	1170	—	1936	—	292
Postojna	4401	22	4603	22	9004	44	3515	33	795	—	100	—	778	—	105
Ponikva	5189	72	4261	91	9451	63	3199	80	1781	70	2035	—	390	—	83
Sp. Polskava	7189	73	4060	90	11250	63	6891	20	1715	94	2300	—	102	—	87
Preddvor	6360	85	7873	42	14234	25	4162	—	1611	40	1940	—	100	—	110
Preska	11093	84	11368	60	22462	24	1430	—	4896	83	4759	—	2000	—	+4
Prihova	7454	09	6875	55	14329	64	4891	—	4074	79	1780	—	1200	—	82
Prosek	4036	56	3738	04	7795	60	439	—	612	04	3120	—	2791	—	517

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Sv. Križ (Kastav)															
Sv. Križ p. Litiji															
Sv. Mihael poleg Šoštanja															
Sv. Nedelja															
Sv. Peter n. Mar.															
Sv. Trojica															
Št. Jur ob Tab.	12522	41	12503	—	25025	41	1262	42	5283	—	7220	—	1145	—	89
Št. Lovrenc	7334	05	7334	14	14668	19	1755	—	1331	50	50	—	4450	—	46
Šmarjeta	6574	65	6086	15	12660	80	1102	—	2553	61	3500	—	—	—	141
Št. Ilj p. Turj	11949	69	14936	39	26856	08	3930	—	10896	08	3990	—	7237	27	236
Št. Janž (Dolenj.)	8357	61	7532	46	15890	07	1777	07	4444	75	3030	—	2992	—	162
Št. Janž na Dr. p.	6596	39	6801	53	13397	92	2305	—	984	—	1765	—	1908	—	112
Št. Jernej	46068	18	36520	94	82589	12	22743	—	15047	17	18770	—	15169	—	+1
Št. Jurij p. Kr.	25331	37	22798	75	48130	12	9715	40	13056	12	7120	—	10057	—	551
Št. Lambert	3264	18	3051	06	6315	24	2001	30	1918	—	100	—	—	—	34
Št. Vid pri Zatič	57305	51	53086	37	100391	88	20944	91	12380	60	29430	—	14520	—	506
Šmartin na Paki	4958	67	5679	87	10637	74	3270	—	1788	47	1400	—	500	—	—
Škofja Loka	17052	12	17840	80	34892	92	5980	20	10340	95	4200	—	5800	—	+3
Šmarje	2177	34	3068	32	5245	66	965	40	1041	28	2010	—	—	—	105
Šmartno pri Kranju	26969	70	29955	10	56924	80	19255	21	14992	68	14905	70	7456	91	170
Šmartno p. Litiji	17801	30	18048	90	35850	28	9870	—	7908	29	7912	—	2155	—	314
Šmartno p. Šm. g.	5110	85	9782	41	14893	26	1565	—	2657	31	2600	—	600	—	73
Šturije	8399	44	10500	84	18900	28	2145	24	3363	09	5876	14	2770	87	368
Št. Jošt n. Vrh.	9041	01	5608	39	14649	10	4170	—	2553	—	3050	—	400	—	32
Št. Vid p. Vipavi	6684	66	6458	54	13143	20	5109	40	1703	08	3595	—	380	—	120
Št. Jurij p. Kum															
Št. Peter n. K.															
Št. Vid n. Ljub.															
Št. Vid p. Grobel.															
Škocijan															
Tinjan	148	19	1088	16	1236	35	40	—	—	—	980	—	30	—	250
Tomaj	15379	93	11702	87	2782	80	6622	—	4598	10	5330	—	1004	51	609
Tomišelj	10786	99	9243	04	20030	03	6596	—	4147	12	2485	—	3927	66	—
Trebnje	31507	75	21098	80	52506	55	6210	—	6646	—	12020	—	110	—	20
Trebelno	13862	22	12997	42	26859	64	6490	—	7682	09	2720	—	2563	75	298
Trilj	9649	49	11029	12	20678	61	6089	52	4012	16	6665	—	2760	—	—
Trnovo	22016	25	22807	25	42969	50	13604	57	14082	85	7588	12	4120	—	887
Trzič	7548	65	4204	48	11753	13	6428	26	3328	23	40	—	122	—	210
Tučepi	450	—	109	05	559	05	—	—	—	—	104	55	—	—	142
Tunice	2876	23	1554	86	4431	09	110	—	1462	67	90	—	90	—	49
Trata	5298	58	5334	59	10633	17	4430	—	1316	—	1000	—	800	—	23
Tržišče															
Vel. nedelja	2318	61	2323	—	4641	61	1732	—	432	—	1895	—	430	—	107
Vače	11869	24	13631	95	25501	19	5065	—	5816	09	7740	—	1250	—	63
Velke Lašče	41365	31	38527	54	79892	85	13013	40	21036	80	7910	—	5295	21	405
Videm	2399	15	2286	07	4685	22	1330	65	684	42	1575	—	760	—	186
Vipava	59160	41	58427	82	117588	23	37923	50	14583	97	17710	—	18564	—	1280
Vodice	13616	60	10945	98	24562	58	8430	47	6840	97	700	—	1154	84	162
Vodice (Dalm.)	2446	36	1951	23	4397	59	—	—	177	51	296	18	1172	58	342
Vojsko	2877	14	2776	68	5653	82	2810	69	571	04	—	—	28	60	39
Vrbnik	10227	25	9448	19	19675	44	9278	90	4844	13	4520	—	260	—	403
Vrhnika	41205	83	41527	78	82733	61	15324	04	26585	14	10580	—	3074	28	254

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Vurberg	4846	08	5970	71	10816	79	1968	—	1295	09	4660	—	192	—	81
Velikovec	45570	76	36082	17	81652	93	22660	73	25023	97	7717	16	5534	07	658
Vič	8144	69	8143	38	16795	21	7608	69	1648	68	—	—	36	—	47
Vabriga															
Vel. Lošinj															
Višnja gora															
Višnjan															
Vrlika															
Vrvari															
Zagorje ob Savi	24336	17	24065	33	48401	50	14724	16	2537	55	400	—	7960	—	+0
Zaostrog	7357	81	7287	64	14645	45	476	82	5531	25	314	30	180	65	263
Zg. Tuhinj	7666	16	8678	24	16344	40	4791	18	7298	77	1300	—	300	—	200
Zibika	3908	79	4656	88	8565	67	418	—	3209	21	1400	—	—	—	98
Zreče	4138	87	4066	26	8205	13	2439	35	1237	82	2410	—	—	—	39
Zagvozd	17	50	30	—	47	50	7	50	30	—	—	—	—	—	141
Zagradec															
Zatičina															
Zg. Besnica															
Zrenj															
Živogošče	2597	07	2181	99	4779	06	30	—	301	—	1735	—	—	—	—
Žiće	3042	29	3131	86	6174	15	2048	—	2.571	77	140	—	537	—	85
Žiri	17785	22	22554	18	40339	40	4758	97	10018	91	12463	—	630	—	320
Žminj	5706	47	4952	59	10659	06	1904	57	460	—	3803	63	3246	03	333
Žužemberk	24994	31	25604	81	50599	12	14035	61	8388	84	10965	50	2405	61	—
Sv. Nedelja	4537	72	3297	46	7835	18	1600	—	961	06	550	—	737	64	201
Župa-Raščane															

Vabilo na redni občni zbor

Mlekarske zadruga Izlake — Zagorje,

registrovana zadruga z omejeno zavezo,

ki se bo vršil v nedeljo dne 3. julija 1910 po maši ob 8. uri pri Očakarju.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1909.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

Redni občni zbor

Slovenskega delavskega stavbenega društva,

vpisane zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani,

ki se bo vršil v ponedeljek dne 11. julija 1910 ob 6. uri zvečer v prostorih „Prvega ljubljanskega delavskega konzumnega društva“, Kongresni trg št. 2.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo o reviziji.
3. Odobritev računov.
4. Volitev načelstva, preglednikov, kontrolorjev itd.
5. Sprememba pravil.
6. Raznoterosti.

Odbor.